

Finansutskottets betänkande

1978/79:36

med anledning av propositionen 1978/79:173 om fortsatt valuta-
reglering jämte motioner

Propositionen

I propositionen 1978/79:173 har regeringen (ekonomidepartementet) –
efter föredragning av statsrådet Ingemar Mundebo –

dels föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag
om tillämpning av valutalagen (1939:350),

dels lämnat riksdagen tillfälle att yttra sig över ett vid propositionen fogat
förslag till förordning om fortsatt giltighet av valutaförordningen
(1959:264).

De vid propositionen fogade förslagen är av följande lydelse:

1 Förslag till

Lag om tillämpning av valutalagen (1939:350)

Härigenom föreskrivs att 2 § första stycket 1, 2 och 4–9 samt 5 § 1 och 3
valutalagen (1939:350) skall äga tillämpning under tiden den 1 juli 1979 – den
30 juni 1980.

2 Förslag till

Förordning om fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959:264)

Härigenom föreskrivs att valutaförordningen (1959:264), som enligt förord-
ning (1978:259) gäller till utgången av juni 1979, skall äga fortsatt giltighet till
utgången av juni 1980.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet de under allmänna motionstiden
väckta motionerna

1978/79:576 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari hemställs

1. att riksdagen uttalar sig för skärpt restriktivitet mot kapitalexport och
stopp för industriutflyttning,

2. att riksdagen uttalar sig för de i motionen angivna principerna för
utlandsinvesteringar,

3. att riksdagen hos regeringen hemställer att denna i tilläggsdirektiv till

utredningen om valutalagstiftning och utredningen om de internationella investeringarnas näringspolitiska betydelse ger dessa principer som riktlinje för utredningarnas fortsatta arbete.

1978/79:1119 av Mats Hellström m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär utredning om en förstärkt valutakontroll, vilken får pröva förslag om att valutabrott underordnas allmänt åtal, att en valutainspekterande myndighet inrättas och att valutakontrollen förstärks i de övriga avseenden som exemplifierats i motionen.

Utskottet

Valutalagstiftningen är en beredskapslagstiftning. För att bestämmelserna i valutalagen skall träda i kraft i andra fall än vid krig eller krigsfara m. m. krävs att riksdagen genom lag beslutar om tillämpning av lagen. Sådant beslut får avse en tid av högst ett år.

Efter framställan från fullmäktige i riksbanken har regeringen föreslagit att vissa bestämmelser i valutalagen förlängs att gälla under perioden 1 juli 1979–30 juni 1980. Föredraganden anför i sin motivering att kapitalrörelserna mellan Sverige och utlandet numera spelar en alltmer väsentlig roll för vår ekonomi, och att det är viktigt att dessa kapitalrörelser står i överensstämmelse med den allmänna ekonomiska politiken. Föredraganden finner det därför nödvändigt att också fortsättningsvis använda valutaregleringen som ett komplement till övrig valuta- och kreditpolitik.

Utskottet tillstyrker på de grunder som redovisas i propositionen att valutaregleringen förlängs att gälla under den angivna tiden och att riksdagen antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om tillämpning av valutalagen.

Regeringen har lämnat riksdagen tillfälle att yttra sig över det upprättade förslaget till fortsatt giltighet av valutaförordningen. Utskottet har ingen erinran mot förslaget.

I *motionen 576* anförts att de svenska investeringarna i utlandet vuxit mycket kraftigt under 1970-talet. 1977 tillsattes två utredningar som berör utlandsinvesteringarna, utredningen om översyn av valutaregleringen och utredningen om de internationella investeringarnas näringspolitiska effekter. Motionärerna föreslår att riksdagen uttalar sig för vissa principer för utlandsinvesteringar, och att dessa principer skall utgöra riktlinjer för de båda utredningarnas fortsatta arbete. Dessutom föreslås att riksdagen uttalar sig för skärpt restriktivitet mot kapitlexport och industriutflyttning. De i motionen angivna principerna för politiken gentemot utlandsinvesteringarna syftar till att begränsa svenska företags direktinvesteringar i utlandet. Principerna innebär bl. a. att svenska företags investeringar förbjuds i områden som står under kolonialt förtryck, i stater som utövar kolonialt förtryck och i stater som har fascistisk eller rasistisk regim. Det skall vara

möjligt att för viss tid generellt förbjuda utlandsinvesteringar. Av den sökande skall krävas att han kan visa bl. a. att investeringen inte är föranledd av en strävan att sänka lönekostnaderna, inte medför men för sysselsättningen i Sverige och inte är till men för det mottagande landets ekonomi eller utgör stöd för en regim som motsätter sig social och ekonomisk utveckling och utjämning. Vidare föreslås att industri- och sysselsättningspolitiska strävanden alltid tillmätas betydelse.

Riksdagen har tidigare behandlat motioner med likartade krav (motionen 1976/77:78, 1977/78:318). I de betänkanden som legat till grund för riksdagens beslut att avslå dessa motioner (FiU 1976/77:24, 1977/78:35) anfördes att förslagen syntes ha till syfte att helt omöjliggöra varje svensk investering utomlands, en inriktning av den ekonomiska politiken som utskottet inte kunde ställa sig bakom. Utskottet anförde vidare att svensk industri också i framtiden kommer att behöva investera utomlands för att etablera nya marknader och stödjepunkter för svensk försäljning utomlands. Vad gäller förbud mot investeringar i vissa länder anføres att sådana sanktioner borde föregås av en utrikespolitisk prövning av regering och riksdag och inte bedömas inom ramen för tillämpningen av valutalagstiftningen.

De ytterligare synpunkter som nu framförs i motionen 576 ger enligt utskottets mening inte anledning till omprövning av riksdagens tidigare inställning. Motionen avstyrks sålunda.

I *motionen 1119* anføres att kontrollen av den svenska valutahandeln är bristfällig i flera avseenden. Riksbankens kontrollresurser är enligt motionärerna blygsamma, ingen kontroll sker av valutareglernas efterlevnad i bankerna, samordningen mellan bankinspektionens övervakning och riksbankens kontroll är bristfällig m. m. Brister finns även i rutinerna för att beivra den valutabrottslighet som är känd av samhället, vilka delvis sammanhänger med att valutabrott inte faller under allmänt åtal. Motionärerna anser det motiverat med en förstärkning av riksbankens egna resurser för att följa valutaflödet till och från utlandet. Därutöver bör enligt motionärerna övervägas införandet av ett fristående kontrollorgan med uppgift att göra uppsökande kontroller hos företag och banker för att främja valutareglernas efterlevnad. De i motionen framförda förslagen föreslås bli prövade i en statlig utredning. Det understryks att förslagen inte är intäckta i direktiven till valutareglingsutredningen.

Den kommitté som arbetar med en översyn av valutaregleringen, valutakommittén, har enligt sina direktiv (*dir 1977:85*) som en huvuduppgift att studera den författningsmässiga utformningen av valutaregleringen inbegripet frågan om förebyggande och beivrande av överträdelse och kringgående av valutaregleringen. Därvid bör enligt direktiven med förtur behandlas frågan om hur en effektivare kontroll av valutabestämmelsernas efterlevnad skall kunna uppnås.

Enligt utskottets uppfattning bör de i motionen berörda frågeställningarna

kunna bli föremål för behandling i valutakommittén. Utskottet förordar därför att motionen överlämnas till kommittén.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen antar det vid propositionen 1978/79:173 fogade förslaget till lag om tillämpning av valutalagen (1939:350),
2. att riksdagen lämnar utan erinran det vid propositionen 1978/79:173 fogade förslaget till förordning om fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959:264),
3. att riksdagen begär att regeringen överlämnar motionen 1978/79:1119 till kommittén för översyn av valutaregleringen,
4. att riksdagen avslår motionen 1978/79:576.

Stockholm den 10 maj 1979

På finansutskottets vägnar

BJÖRN MOLIN

Närvarande: Björn Molin (fp), Kjell-Olof Feldt (s), Knut Johansson (s), Torsten Gustafsson (c), Paul Jansson (s), Arne Pettersson (s), Anton Fågelsbo (c), Knut Wachtmeister (m), Per-Axel Nilsson (s), Rolf Rämgård (c), Karl Erik Olsson (c), Torsten Karlsson (s), Rune Rydén (m), Karin Flodström (s) och Hugo Bergdahl (fp).